

Oslo, 31.mars 2020

Deres referanse: 19/4950-

MiRA-Senterets innspill – NOU 2019:20 En styrket familietjeneste

MiRA-Senteret takker Barne- og likestillingsdepartementet for muligheten til å gi innspill til utredningen NOU 2019:20 En styrket familietjeneste, datert 17.12.2019. MiRA-Senteret vil i det følgende gi noen generelle kommentarer til deler av utredningen. Dette basert på vår mangeårige kompetanse knyttet til forebyggende arbeid med minoritetsfamilier. Vi vil spesielt fokusere på noen hovedmomenter vi mener er sentrale inn i arbeidet med å styrke fremtidig familieverntjenesten som en forebyggende enhet. Deretter vil vi løfte frem viktige tiltaksområder i forhold til økt tilgjengelighet, likeverdige tjenester og ivaretagelse av barns rettigheter, spesielt i forhold barn og kvinner med minoritetsbakgrunn sin behov.

Familieverntjenesten som styrket forebyggende enhet- behov for et helhetsperspektiv

I utredningen problematiseres det at familieverntjenesten i dag skal favne svært bredt i sine tjenester. Utvalget foreslår derfor å spesifisere familieverntjenestens arbeid ytterligere enn i dag gjennom å fremheve deres kjernevirksomhet og foreslår at denne først og fremst skal rette seg mot forebyggende arbeid som tilbud om parterapi, familieterapi og foreldreveiledning for familier med barn. Dette innebærer at familier eller par som ikke har barn eller har voksne barn ikke foreslås prioritert på samme måte som i dag. Tyngre voldssaker som krever spesialisering nevnes også som utenfor familieverntjenestens arbeidsområde og det anbefales at ettervern av familier med foreldre som er fratatt omsorgen for barn bør fortsette, men at dette ikke skal prioriteres.

MiRA-Senteret er enige med utvalgets vurderinger om at det er viktig å konkretisere kjernevirksomheten. Samtidig mener vi at det kan være problematisk at de ansatte i familietjenesten må nedprioritere deler av et viktig forebyggende arbeid, spesielt hvis det ikke skapes klarhet rundt hvem som har ansvar for disse områdene og at det skapes bedre rutiner for henvisning til riktig instans. I dagens familie- og barnevernspolitikk ser MiRA-Senteret store mangler når det gjelder et helhetlig perspektiv på å styrke familier, og da særlig familier i krise, minoritetsfamilier som sliter og enslige mødre i en vanskelig situasjon. Gjennom MiRA-Senterets arbeid erfarer vi ofte at kvinner opplever en praksis der de selv må manøvrere seg mellom ulike instanser og flere forteller at denne prosessen kan være så psykisk krevende at det ofte får situasjonen til å bli enda verre enn den i utgangspunktet var.

MiRA-Senteret vil derfor trekke frem viktigheten av at det rettes fokus mot dagens manglende dialog og samarbeid mellom ulike institusjoner og at det blir satt ytterligere fokus på at dette er en problematikk det må arbeides helhetlig med. Det er positivt at utvalget fremhever nettopp viktigheten av å styrke enhetens kontakt og samarbeid med andre tjenester, men vi ber om at det i arbeidet med å definere kjernevirksomhet blir lagt ytterligere vekt på å sikre at de nedprioriterte oppgavene hos familieverntjenesten blir tatt tilstrekkelig hånd om i andre deler av det offentlige hjelpeapparatet. Dette med et styrket samarbeid og muligheter for henvisning på tvers av institusjoner på en sømløs måte der ikke foreldrene og barna belastes ytterligere.

For å ivareta og myndiggjøre minoritetsforeldre ønsker MiRA-Senteret en bedring av rutinene for henvisning til og samarbeid mellom ulike instanser i hjelpeapparatet og foreslår følgende:

- Overfor foreldre som har opplevd krig og flukt, partnervold eller andre psykisk belastende hendelser må familievernkontorene inneha tilstrekkelig kompetanse og ha gode rutiner for samarbeid med andre innenfor det psykiske hjelpeapparatet på områder der de selv ikke har spisskompetanse.
- For mange innvandrerforeldre gjør et manglende sosialt nettverk at de har mindre muligheter for avlastning med barnepass i sitt nærmiljø. Dette gjelder særlig for eneforsørgere. I en slik situasjon vil det være hensiktsmessig for familietjenesten å samarbeide med **frivillige organisasjoner** som kan tilby nettsverksbyggende aktiviteter, slik som for eksempel MiRA-Senteret.
- Familieverntjenesten må i større grad samarbeide med NAV om å igangsette blant annet arbeidsfremmende tiltak, og støtte til å komme inn på boligmarkedet ved behov.

Økt tilgjengelighet og likeverdig tilbud

I utvalgets utredning legges det vekt på viktigheten av å styrke familieverntjenestens tilgjengelighet for alle brukergrupper. MiRA-Senteret er enige i aspektene som utvalget trekker frem og vi anser det som et godt forslag å endre navnet på familieverntjenesten til «familietjenesten». I møte med minoritetskvinner jobber MiRA-Senteret tett med minoritetskvinner som er i kontakt med barnevernet. En del av dem er arbeidsledige, noen er enslige mødre og andre har kort botid i Norge, men felles for dem alle er at de ofte mangler informasjon om de ulike offentlige hjelpetjenestene og om sine rettigheter og plikter som foreldre i det norske samfunnet. Mange minoritetskvinner har ikke nødvendig kjennskap til familieverntjenesten og mange tror familieverntjenesten og barneverntjenesten er det samme. Når barneverntjenesten blir koblet inn forstår mange ikke på hvilket grunnlag norske myndigheter mistenker dem for ikke å utøve tilstrekkelig omsorg for sine barn og de forteller i samtale med oss at de skulle ønske at en forebyggende enhet hadde vært mer tilgjengelig og blitt koblet inn i en tidligere fase.

Norge er i dag et flerkulturelt og mangfoldig samfunn, og dagens ansatte i det offentlige hjelpeapparatet møter i sitt arbeid tilsvarende bred variasjon i måter å utvise omsorg og tenke omkring oppdragelse på. MiRA-Senteret har derfor i en årrekke trukket frem fokuset på økt mangfoldsførståelse og flerkulturell kyndighet, både under utdanningsløpene og på hver enkelt enhet. Det er svært positivt at utvalget legger vekt på nettopp dette i utredningen og vi ønsker å rette fokus mot mulighetene dette kan gi i møte mellom de ansatte og brukeren. Det er i dette møtet at tillit, samarbeid og dialog oppstår og økt fokus og kunnskap om kultursensitivitet vil sikre at alle familier kan bli møtt av ansatte som er trygge i sitt arbeid og bevisste eget ståsted i et stadig mer mangfoldig samfunn. Dette innebærer å kunne se hver enkelt familie med nysgjerrighet og interesse for at de skal føle at de blir møtt uten fordømmelser, og uten å bli sett på som representanter for en tradisjon eller kultur som har pre-definerte problemer. Dermed vil familieverntjenesten også styrkes i arbeidet med å ivareta alle barns beste- også de som vokser opp i minoritetsfamilier.

Utredningen legger også vekt på viktigheten av mer tilgjengelig informasjon om familieverntjenestens forebyggende funksjon på ulike språk og tilpasset informasjon om tjenestene til ulike brukergrupper. MiRA-Senteret ønsker å presisere at dette både krever godt samarbeid og kommunikasjon mellom foreldre, barna og andre instanser, kvalifiserte tolker

når en eller flere i familien ikke behersker norsk og at familieverntjenestens ansatte får tilstrekkelig opplæring i hvordan bruke tolk på en god måte i sitt arbeid. Samtidig ønsker MiRA-Senteret i denne sammenheng å trekke frem viktigheten av et utstrakt samarbeid med frivillige organisasjoner som har unik kompetanse knyttet til informasjonsformidling til spesifikke målgrupper. Slik som utvalget også legger vekt på mener vi slik at det er svært hensiktsmessig å styrke tjenestens samhandling med regionale kunnskaps- og kompetansesentre med spisskompetanse på hvordan nå ut med informasjon til ulike målgrupper. Mira-Senteret har i henhold til minoritetskvinner og barn svært mye relevant kompetanse på dette området.

Ivaretagelse av barns rettigheter

I utredningen løfter utvalget frem at man trenger større grad av medvirkning av barn i familietjenesten og det foreslås å lovfeste rett for barn til å bli inkludert i meklingsprosessen og til samtale med familievernet ved foreldres samlivsbrudd. Dette blant annet gjennom en obligatorisk foreldresamtale som skal erstatte dagens meklingsamtale. MiRA-Senteret er enige i utredningens vurderinger, men ønsker i denne sammenhengen også at det rettes fokus mot hvor stor betydning *kultursensitivitet* har i forhold til å definere begrepet barnets beste.

Her ønsker vi å trekke paralleller til vårt arbeid med møte mellom minoriteter og barnevernet som løftes frem knyttet til ivaretagelse av barnets beste i håndboken: «Barnevern i et mangfoldig samfunn» (2015).

Erfaringer MiRA-Senteret har gjort tyder på at barnevernsansatte i mange tilfeller tar definisjonen av barnets beste for gitt, og forstår begreper som god oppvekst i lys av et snevert rammeverk av norske normer.

Vi anser denne kunnskapen som svært viktig innenfor alle tjenester i det offentlige hjelpeapparatet og ønsker derfor å påpeke viktigheten av ansatte i familieverntjenesten får økt kunnskap om uttrykk for omsorg og emosjonell tilknytning i andre kulturer og at det må tilrettelegges for at de ansatte har et reflektert og kritisk forhold til begrepet barnets beste og er bevisst på eget ståsted, for eksempel gjennom at slik kompetanse inkorporeres i utdanningen. Familieverntjenesten bør også styrke sitt informasjonsarbeid rettet mot innvandrereforeldre, slik at de får kjennskap til sine rettigheter og plikter som foreldre i Norge.

MiRA-Senteret takker igjen for muligheten til å komme med innspill og håper at våre synpunkter vil bli tatt i betraktning.

Med vennlig hilsen

MiRA-Senteret

Khansa Ali

Prosjektleder

Anne Berit Sødal

Adm. ansvarlig